

nim Kongresie w Kopenhadze zapowiedział jeszcze, że przygotowuje pod kierownictwem W. D. Hardy'ego podręczne wydanie Pešitty, które będzie pierwszym krokiem do wydania syryjskiej konkordancji i krytycznego tekstu syryjskiej Biblii.

Poruszone tematy i powaga uczonych, którzy wzięli udział, wskazuje, że Kongres był wydarzeniem ważnym w światowej bibliistyce. Chęć zgłębienia natchnionych przez Pana Boga ksiąg Starożytności połączyła uczonych katolickich i niekatolickich w zgodnym wysiłku. Oby jednak na następnym kongresie, który odbędzie się w Oxfordzie, bibliistyka polska była reprezentowana licznie, jak tylko przez ks. J. T. Milika.

Lublin

Ks. ZBIGNIEW KAZNOWSKI

GENEZA NEOHEBRAJSKIEGO JĘZYKA

Neohebrajski język został nie tylko teoretycznie wszechstronnie opracowany, ale zdał już pomyślnie egzamin praktyczny, szczególnie w nowym państwie Izrael, powstałym 14/15 maja 1948 r. uchwałą Organizacji Narodów Zjednoczonych z dnia 29 listopada 1947 r.

Dr Herzłowi Teodorowi, twórcy syjonizmu, ale do niedawna jeszcze również i innym pokazywanym osobistościom żydowskim dziwnym wydawało się być pytanie, czy język hebrajski, używany w starożytności w życiu codziennym, kiedy to o wiele szczuplejszy zasób słów wystarczał, by móc się dostatecznie wzajemnie porozumiewać, czy ten święty język da się nagiąć do potrzeb nowoczesnego życia kulturalnego, gospodarczego i techniki współczesnej.

Aż do początku XX. wieku uchodził język hebrajski wśród Żydów tylko za język święty, a ich międzynarodową mową potoczną był język, powszechnie znany pod nazwą „Jiddisz“. Jest to właściwie dialekt niemiecki, a raczej mieszanina języków niemieckiego (około 70%), hebrajskiego, polskiego i rosyjskiego. Językiem tym mówili prawie wyłącznie Żydzi środkowej i wschodniej Europy.

Jako pierwszy walczył o renesans języka hebrajskiego nauczyciel szkoły powszechnej Elizer Ben-Yehuda, urodzony na Litwie (1858—1922). Ówczesni Żydzi pobożni, mieszkający w Palestynie, sprzeciwiali się stanowczo jego propozycjom, by język hebrajski wprowadzić do szkół jako język nauczania, uważali bowiem, że jest to profanacja języka świętego. W r. 1890 Ben-Yehuda razem z kilkoma przyjaciółmi założył „Ligę języka hebrajskiego“. W roku 1904 Liga ta otrzymała powszechne uznanie jako autorytet w kwestiach filologicznych. Po śmierci Ben-Yehudy kierownictwo Ligi objęli: profesor Józef Klausner, historyk i Naftali Tur-Sinai,

profesor języka hebrajskiego na Uniwersytecie hebrajskim w Jerozolimie. W braku odpowiednich rdzeni słów w języku starohebrajskim dla utworzenia nowoczesnych terminów, filologowie przekładają semickie rdzenie słów, wzięte z aramejskiego lub arabskiego języka na języki zachodnie, aby możliwie jak najwięcej czystym zachować nowohebrajski język. Początkowo używane terminy techniczne pochodzenia francuskiego, angielskiego i niemieckiego zostały już dziś całkowicie zastąpione neohebrajskimi. Twórcy neohebrajskiego języka, nie mogąc znaleźć ani w Biblii ani w Talmudzie wyrazów odpowiadających wymogom współczesnym, nieraz nadawali starodawnym słowom nowy sens. Pierwszy hebrajski słownik techniczny ukazał się w r. 1912, a najnowszy słownik specjalny, poświęcony muzyce, wydany został w r. 1945. W licznych hebrajskich słownikach technicznych spotykamy około 40.000 nowych terminów, podwoiły one słownictwo neohebrajskie.

Najznakomitsi członkowie Komitetu języka hebrajskiego przynależą obecnie do „Akademii Języka Hebrajskiego“, powołanej do życia w r. 1945 uchwałą Parlamentu (Knesset) państwa Izrael. Do najśłynniejszych twórców nowych słów w Izraelu należy premier Mojżesz Szarett. Pewnego dnia wymyślił on nowy termin na „taksówkę“, a już wkrótce wszyscy taksówkarze zamienili dotychczasowe tarcze na nowe, na których odtąd widnieje nowotwór słowny: „Monit“. Po założeniu Akademii Języka Hebrajskiego zażądał premier także, by zastąpiono wyraz „Awademia“ własnym, hebrajskim terminem, co jednak dotychczas jeszcze nie zostało uskutecznione.

Katowice

Ks. SYLWESTER BAKSIK

SWIĘTA KONGREGACJA OBRZĘDÓW

Zarządzenia i wyjaśnienia

do odnowionego porządku nabożeństw podczas Wielkiego Tygodnia.

Odnowienie liturgii Wielkiego Tygodnia, ogłoszone przez św. Kongregację Obrzędów *Dekretem* ogólnym „Maxima Redemptionis nostrae mysteria“, z dnia 16 listopada 1955 roku, zostało przyjęte z radością i wielkim pożytkiem duszpasterskim w całym Kościele.

Niektórzy jednak księża Biskupi zwrócili się do św. Kongregacji Obrzędów z pewnymi trudnościami praktycznymi wynikającymi z różnic narodowych i rozległości terytoriów.

Dlatego też Komisja Papieska, która przygotowywała *Odnowiony Porządek nabożeństw Wielkiego Tygodnia*, po zapoznaniu się z tymi trudnościami, wydała niniejsze zarządzenia i wyjaśnienia, uwzględniając